

SJU GODE TIPS

Hvordan øke lesemotivasjonen
hos barn og unge

LESEKVART

SJU GODE TIPS

Det er liten tvil om at lesningen er under press og får økt konkurranse av blant annet sosiale medier, gaming og streaming. Men barn og unges leseevner spiller fortsatt en stor rolle for deres utdanning og fremtidige muligheter, noe de fleste er veldig klar over. Skolen påtar seg ansvaret for å lære barna å lese, men du som foresatt har også et ansvar for å støtte ditt barn eller ungdom til å bli dyktige lesere. Ved å ta i bruk lesekvart som metode, legger skolen til rette for økt motivasjon og mer tid til å lese. Her får du som foresatt syv gode tips som du kan ta i bruk hjemme for å støtte opp under denne metoden.

1. LA BØKER OG BLADER VÆRE LETT TILGJENGELIG

Er det et godt utvalg av bøker og annet lesestoff, som for eksempel blader, hjemme hos dere — og står de fremme og er lette å få tak i? Hvis bøkene står for høyt, er gjemt bak skapdører, eller står i et bortgjemt rom, utgjør det små barrierer, som kan bety mer enn du tror. Tenk på om bøkene er lette å få tak i, og om de er plassert i rommene der barnet eller ungdommen oppholder seg mest. Noen ganger kan det hjelpe å legge en stabel med bøker eller blader fremme på sofabordet, nattbordet eller kanskje til og med på toalettet. Når bøker står med forsiden frem, har de også større tiltrekningskraft.

2. SNAKK MED BARNET ELLER DEN UNGE OM HVORFOR LESING ER VIKTIG

For større barn og unge hjelper det å snakke helt åpent og konkret med dem om hva lesing egentlig kan gjøre for dem. Snakk for eksempel med dem om at lesing kan hjelpe dem med å slappe av og falle til ro før de skal sove (lystlesing er enda mer avslappende enn yoga!). Det gir også mer mening for dem å kaste seg over bøkene hvis de blir gjort tydelig oppmerksomme på hvor mye lesing vil hjelpe dem i livet fremover, og at de for eksempel lettere vil klare seg på skolen og på arbeidsmarkedet.

3. INTERESSER DEG FOR LESINGEN DERES

Ifølge The National Literacy Trust, en uavhengig, engelsk veldedig institusjon som har som formål å fremme og støtte barns lesing, kan man helt opp til 16-årsalderen se at foreldrenes interesse for et barns lesning er den viktigste, enkeltstående indikatoren for hvordan barn klarer seg på skolen. Så spør for eksempel om hva barnet eller den unge leser for tiden, og hva boken handler om.

4. LÆR BARNET DITT Å SKILLE MELLOM SKOLELESING OG LYSTLESING

Når et barn starter på skolen, blir lesing raskt til et arbeid. Det er stor forskjell på lesingen som foregår på skolen — og den som skjer for fornøydelsens skyld. La skolen ta føringen på å lære barnet ditt å lese, og støtt skolen i arbeidet ved å lytte til ditt barn når han eller hun leser i skolebøkene. Men du bør hovedsakelig konsentrere deg om å skape glede ved lesing. Sagt på en annen måte: på skolen hjelper lærerne ditt barn med å lære å lese. Hjemme hjelper du ditt barn med å elske å lese. Det kan du blant annet gjøre ved å holde barnets skolebøker klart adskilt fra bøkene som dere leser hjemme for fornøydelsens skyld.

5. LA VÆRE Å PRESSE DITT BARN

Vi kan i vår egen begeistring for lesing eller ønsket om at de skal klare seg godt på skolen, komme til å legge for hardt press på barna og de unge. Det kan ha motsatt virkning. Husk at hvis ditt barn avviser dine forslag om å lese, er det som regel en riktig god grunn. Kanskje forstår ikke barnet hva boken handler om. Kanskje er ikke barnet interessert i bokens emne, eller dets språklige nivå matcher ikke bøkene du foreslår. Løsningen er ofte at du kommer barnets interesser mer i møte i stedet for å presse på. Ta barnet ditt med i bokhandelen eller på biblioteket, og la han eller henne velge bok selv.

6. SETT HYGGELIGE RAMMER RUNDT LESINGEN

Barn og unge leser mest på skolen, sittende på en hard stol, under skarpt lys og med mange potensielt forstyrrende elementer rundt seg. Lesingen på skolen følges også ofte opp av arbeidsoppgaver, som å skrive en analyse eller en bokanmeldelse. Det har gjerne det resultatet at mange barn og unge ikke leser frivillig, fordi de forbinder det med arbeid. Som forelder kan du være med på å tilrettelegge for at lesing skal være morsomt og avstressende. En lesestund kan by på stemningsfull lyssetting, en kopp varm te, et teppe og kanskje litt snacks. Det kan være med på å løsne opp i motstanden mot lesing som ofte oppstår i skolealder.

7. LES SELV

I familier der de voksne også leser, og der lesing blir sett på som en viktig og verdifull aktivitet, er sjansene større for at barnet selv blir en aktiv leser. Du er den viktigste rollemodellen. Selv om det kan være irriterende, gjør barnet ditt det samme som du gjør, og ikke det du sier. Spør deg selv om ditt barn ser deg lese for din egen fornøydelse, og om du tydelig viser at du også bruker tid på noe annet enn å sitte foran skjermen. Husk: lesere skaper lesere.

OM LESEKVART+

Metoden Lesekvart+ er et prosjekt som ble påbegynt våren 2024 på Lillehammer Bibliotek. Den bygger på den danske rapporten Lyst til læsebånd/Lystlæsning i læsebånd (Lund, 2020). Senere er metoden testet ut på Smestad ungdomsskole med gode resultater.

Lesekvartmetoden handler om at stillelesing forsterkes av ulike leseaktiviteter og tilpasninger. Forsterket stillelesing er beskrevet som noe en gruppe gjør sammen, i motsetning til å kun be elevene ta frem en bok og lese individuelt.

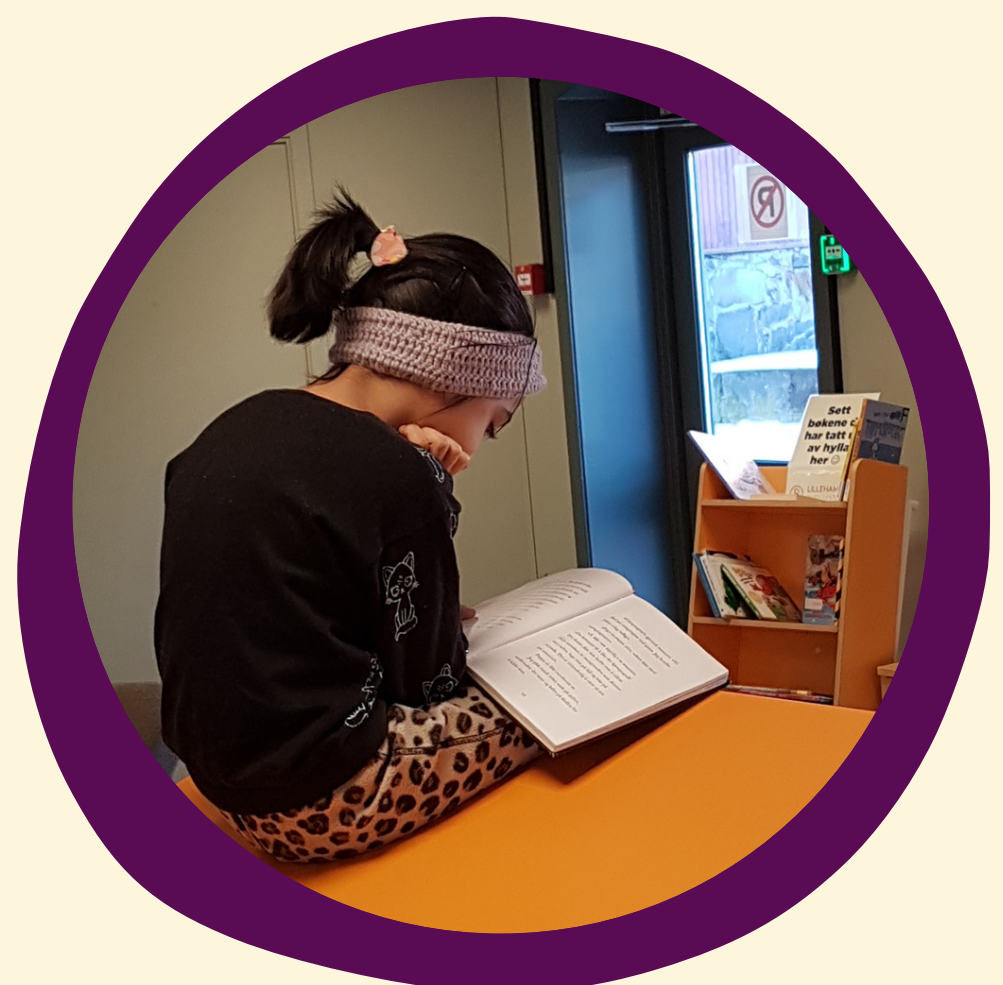
Følgende fire punkter har vist seg å være avgjørende for en god leseskvart:

- Tid til å lese (litt hver dag)
- Tilgang på bøker (som møter hver enkelt sine interesser.)
- Lesefellesskap (klassa eller familien, for eksempel)
- Lesende forbilder (som leser 'i offentlighet', snakker om det de leser, og er nysgjerrige på ungdommens bok)

Skolen vil, ved å følge leseskvartmetoden, sette av fast tid hver dag til lesing. De vil også legge til rette for at elevene har tilgang til et godt utvalg bøker. I løpet av perioden vil det i tillegg til lesetid, settes av tid til delingsaktiviteter der elevene får mulighet til å dele egne leseopplevelser, i tillegg til å bli inspirert av medelevers leseopplevelser, og slik få ta del i et lesefellesskap på skolen. Lærerne oppfordres også til å være lesende forbilder.

Ved å følge de syv rådene i dette heftet, kan også du som foresatt bidra til å støtte opp om lesingen, og ta del i barnet eller ungdommens lesefellesskap. Jo større fokuset og fellesskapet er, desto bedre vil det motivere og føles meningsfylt.

God lesing!

Brosjyren er laget av Lillehammer Bibliotek
biblioteket@lillehammer.kommune.no